

L'Esquella de la Torratxa

Any XLI : Número 2120

15 cèntims = Atrassats 30

Barcelona, 29 d'Agost de 1919

FI D'AGOST

—Tan-ta-ran-tan, que les figues són verdes...

—Tan-ta-ran-tan, que ja maduraran...

Vapors TAYÁ

Servei bisetmanal entre BARCELONA i GÈNOVA per vapors rapidíssims de gran luxe

VAPOR CAPITÁ REVUELTA

SORTIDES. — De Barcelona: Els dimecres a la 1 de la tarda. — De Gènova: Els dissabtes a la 1 de la tarda

Gran confort - Servei restaurant de primer ordre - Concert en els menjars - Perruqueria - Manicura - Quartos de bany, & &

VAPOR TERESA TAYÁ

SORTIDES. — De Barcelona: Els dissabtes a les 7 de la tarda. — De Gènova: Els dimecres a les 7 de la tarda

Per a informes dirigir-se a les oficines

FILLS DE JOSEP TAYÁ, S. en C.

Josep A. Clavé, 2. — Telèfons 841-A., 3026-A., 5506-A., 5507-A. — BARCELONA

EN MADRID: Conde Xiquena, 8

EN GÈNOVA: Carpi & Figli (Portici Vittorio Emanuele)

El mejor disolvente de los uratos
Asepsia de las vías urinarias
Ostáculos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Rifus
Gota

UROMETINA

LAMBIOTE
Hexametileno
Urotropina

PÍDASE
folleto expli-
cativo. Muestras
a los señores médicos
Agte gen.: S. NAVARRO
Rambles del Centro, 8 y 10-Barcelona

Antoni López
Impressor

Impressions comercials
Treballs de totes menes

Olm, 8, interior
Telèfon 4115 A

CAÇADORS!

Les millors espadenyes
més ben construï-
des, sòlides i cò-
modes, per a caça,
camp i tennis, són les que fabrica la casa

BORNAS Hospital, 24, ent.
BARCELONA

Vendes al engròs i a la menuda - Expedicions a províncies

Tintes bones qualitats **Bazar DE Unión** Útils per a escriptori
UNIÓ, NUM. 3 LA **Unión** BARCELONA

Al CAMP i a la CIUTAT
AMB UNA LÁMPARA DE MÀ
I PILA ELÉCTRICA

MASTER

TINDREU LLUM BLANCA I PERMANENT
A TOT ARREU

EXCLUSIVAS
LOT
MARCA REGISTRADA

Blocks
NOTES
A DEU CENTIMS

BAZAR DE LA UNIÓN
Unió, 3. - BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola-Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

PASSEIG MARÍTIM

Arriba un amic de Madrid i vol veure el mar. Però on es el mar? pregunta. Es que realment n'hi ha de mar a Barcelona? No serà una tartarinada més? Jo li responc que el mar existeix a Barcelona i com el nostre mar a l'igual que el moviment, se demostra caminant, condueixo a l'amic incrèdul rambla avall, fins arribar al *Refectorium*, on li mostro dugues fletxes metàliques, l'una que diu: «Al Refectorium»; l'altre que senyala: «Al Mediterrani».

—Ja veieu—li dic—com no tan sols no fantasejem amb el mar, sinó que li treiem valor. Entre el *Refectorium* i el Mediterrani, no donem més importància al restaurant que al mar. Jo tinc la seguretat que acabarem anunciant-lo en la secció de espectacles.

Passem la Barceloneta, entrem en els banys de Sant Sebastià, i com els personatges de Juli Verne, cridem el mar, el mar per tot arreu! L'amic desfà el seu excepticisme i confirma el seu crit impressionista: Sí, sí, això és mar. Hi han onades, hi ha blavor, hi ha sorra, hi ha vaixell a l'horitzó, hi ha una barca no pescadora, segurament hi hauran peixos. L'aire, ademés és salitrós. Jo no sé—va afegir—si aquest mar estarà perfectament imitat, com les muntanyes del *Tartari en els Alps*, però de

totes maneres constituiria un gran triomf per la indústria catalana...

Avençant per la sorra, arriba a vora d'aigua, s'ajup, fica la mà, passa els llavis pels dits i afirma:

—Això és aigua de mar. Al menys està perfectament salada.

Li mostro els banyistes. Cinquanta homes negres, mostrant el seu desnú, amb una impudicció vanitosa. Li asseguro l'autenticitat dels banyistes, voluntaris, entusiastes, no posats an allí per l'atracció de forasters. Però l'amic ho nega:

—Per de prompte, aquests senyors no són ibers, sinó berebers. Aquí en les casetes i en el Club de Natació, deuen tenir amagades les espingardes. En quant a banyistes, no ho són, al menys categòricament. Se passen amb l'orgull del nostre pare Adam després de comès el pecat original; prenen el sol; juguen amb la

sorra i s'ofereixen a l'admiració del públic femení. Aquestes senyores assentades tranquilament en les cadires, passant revista de desnus, fan recordar els espectacles dels cafès concerts. Nosaltres, els homes, a l'hivern anem als music-halls a veure les revistes femenines; les senyores a l'estiu venen aquí per a passar la revista masculina, amb una cura de metge militar que examina als quintos. Es quelcom així com si vinguessen a veure ballar «la pulga».

Li faig observar que solament els homes tenen la pedanteria de la carn. Les dones se cobreixen amb trajes folgats. L'amic protestà:

—Desigualtat incomprendible i que hauria d'ésser corregida imposant als homes unes faldilletes, per l'estil de les que porten els soldats escocesos. Perque sinó, la llibertat que se'ns otorga, resulta depresiva per a la nostra fisiologia. Les estàtues femenines son insexuales, les

JUDIT I HOLOFERNES

Judit (a part).—Ara vaig a tallar-ll.
Holofernes.—Ja m'afeitaràs demà.

masculines no, i encara que's tracti de un Hèrcules es tolerada la visió sexual, com si fos una cosa que no valgués la pena. Així en els banys, la tolerància amb les exhibicions masculines pot tenir per causa una desconsideració. Recordem aquella frase d'En Clemenceau quan escoltant a un admirador que li assegurava el separava de Joana d'Arc molt poca cosa, respongué: Es tan poca cosa, que no val la pena de parlar-ne. La condescendència envers els banyistes exhibicionistes pot semblar tenir el mateix origen. No val la pena—diran tal volta—ni de que se'n parli.

Però ¿què voleu? Malgrat les opinions de l'amic, malgrat l'aire plebeu dels nostres banys, jo crec que en aquell recò reanusa la tradició grega. El Déu Pan ressuscita en un espai de cent metres. Mai el còs humà s'havia mostrat tant orgullosament com en la platja.

Però l'excèptic no's rendeix. Un hidro-avió passa, fregant l'aigua, seguint la línia de la platja. Els banyistes aplaudeixen, les dones també, i els ulls que esguardaven impureses puguen al cel, enviant a l'aviador una oda pin-dàrica. I l'amic monologa:

—Mireu aqueixa parella. Ella rossa i esbelta, tenia als seus peus al banyista orgullós. Ha passat l'avió i s'ha aixecat i ha aplaudit, abandonant la carn morena. ¿De què li han servit an aqueix xicot els seus muscles, el seu trajo concís i cenyit, el seu desnú apoteòsic?

Onades, «maillots», un vaixell, una barca, un hidro-avió... Faig la darrera presentació:

—Heu's aquí el nostre mar.

L'amic se rendeix. Barcelona, efectivament, té mar. Però encara rondina: El mediterrani és quelcom més que una escola, és una gran banyera...

PARADOX

MUNICIPALESCA

Per a veure llàstimes aquí

En un «esquellot» corresponent a la darrera setmana donavem la notícia de que els socis de la «Ciudad jardín», organitzen una excursió d'estudi a l'antic front de batalla del territori belga.

Preguntàvem què podran estudiar allí els fomentadors de la Ciutat jardí, essent com és el front belga un camp de devastació i de runes.

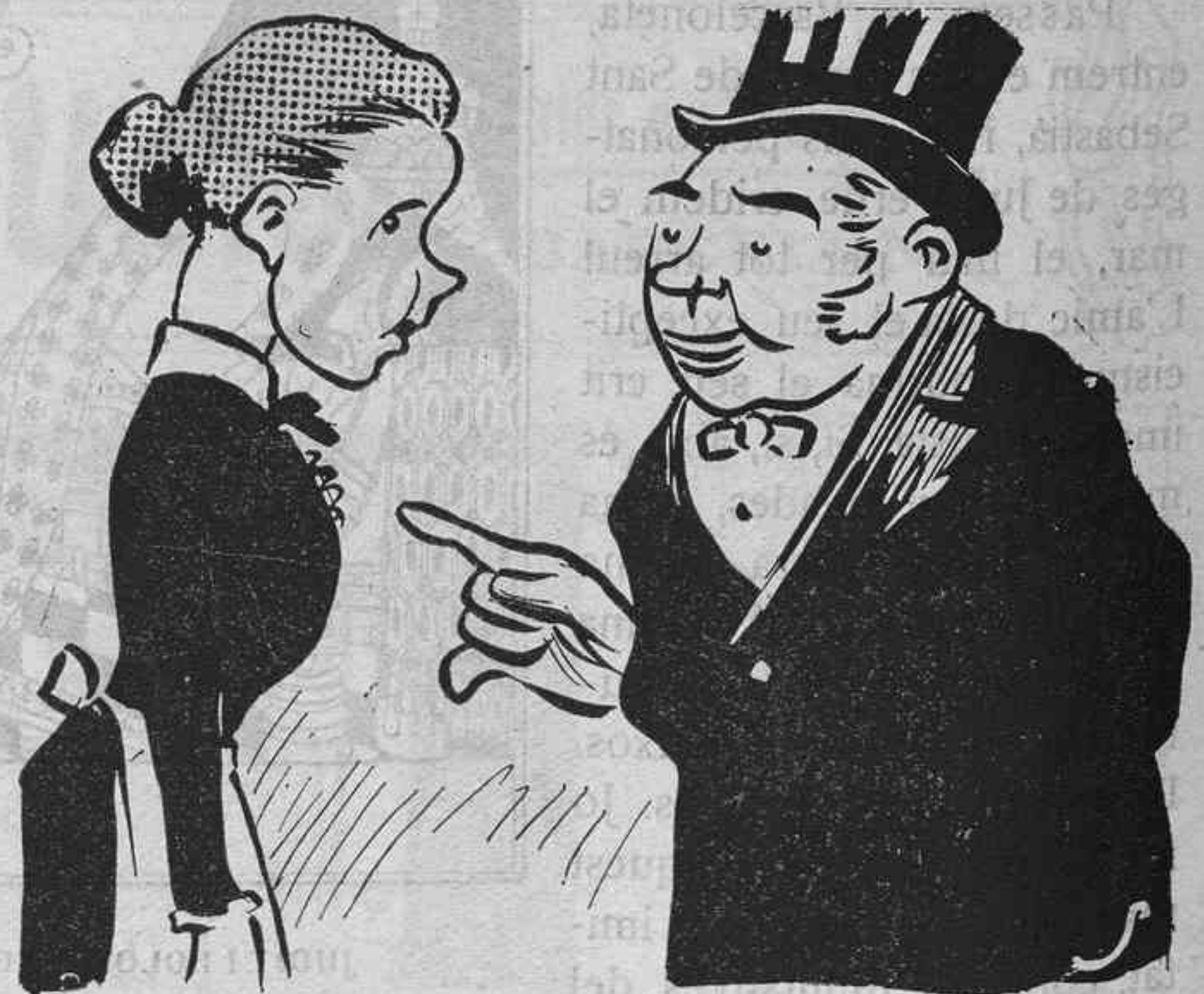
Realment mereix la pensada dels socis de la «Ciudad jardín» el comentari que li anem a dedicar. Fa temps volíem dir quelcom sobre els jardins de Barcelona, dels que se parla oficialment a tort i a dret; dels que, emperò, no se cuida ningú en la pràctica, com no sigui per a malmetre els restes de les contades obres que de jardineria ens queden.

—Una butaca
—De on?
—De la nevera.

—Vaya Caldo!..
—Què vol dir, caldo!... Gelatina!...

—El senyoret?...— Es al llit.
— Com se troba?...— Derrítit,

—L'any passat ne va fer més.
—Potser sí; però ara em sento d'aquesta.

— Cubreixi's.
— Es comoditat. En aquest temps únicament van bé els cuberts de duro.

—Abans hi havia varies zones... Primera zona, segona zona... Ara tot és la zona tórrida!...

Fa unes setmanes ha cridat l'Ajuntament a concurs als propietaris de terrenys que vulguin cedir-les per a la construcció de nous parcs i jardins o per a l'aixamplament dels que ja tenim. Darrerament el facultatiu encarregat d'aquest importantíssim servei urbà, ha entregat a l'alcalde un informe de l'estat en que se troba l'arbrat i a les mides a pendre per a millorar les seves condicions.

Aquests concursos i les oficiositats de la mena que acabem d'esmentar, repetides un dia i altre, contrasten amb l'estat verament llastimós dels modestos jardins ciutadans, sinó abandonats, entregats de temps a mans enemigues lo que seria mil cops pitjor.

Ja no és el parc, el parc històric, el que presenta l'estat vergonyós a que aludim. El nostre parc, únic en tant no se dongui a la població un nou lloc central d'esbarjo, és en l'actualitat un clos de desolació a mercè dels malfactors, que no escassegen, quan se tracta de malmetre la propietat del comú, representada per a les plantes.

Contrasta l'abandó amb que se té el parc en general, amb la cura posada en embellir la plaça d'armes, avant sala del museu. Lo miserios dels terrenys destinats a jardins, ressalta més si es mira el desprendiment sempre elogiabile amb que ha sigut tractat el citat lloc.

No es la vegetació del parc la sola que s'ha deixat perdre. Els parterres que voregen l'Arc de Triomf, els que ornaven la plaça del Centro en la barriada de Sans, i altres jardins construïts a base de sacrificis conservats d'anys i anys, diuen el deixament i l'atraç amb que en matèria de jardineria se viu a Barcelona.

Vegi's si per a veure runes per a contemplar dols i llàstimes, tenen els socis de la «Ciudad jardín» necessitat del viatge que projecten.

Una visita a qualsevol dels llocs anomenats els dirà més que la contemplació del front belga i que tots els fronts.

Els convencerà además de que l'esperit «boche» l'afany de destrucció no és patrimoni dels ex-súbdits de l'ex-Kaiser.

A CAU..... D'ORELLA

Les fatxades, tornen

Tot el mal gust de la nostra burgesia se va fer pedra, apoiada pel geni, el mal geni d'En Gaudí. Varen fer de Barcelona la ciutat de fatxades més lletges del món. Es quan En Clemenceau passà per Barcelona i s'inicià en ell un judici crudel sobre els catalans: —*Ils sont fous*— diu.

Tres o quatre anys abans de la guerra, el mal gust minvà. Començaren a fer-se xalets estil francès, però encara els construïem amb materials plebeus; l'estil francès exigia pedra i li donavem ciment. Però allò ja podíem dir que era una cosa clàssica.

I ara?... Són arribats els «nouveaux riches», s'han fet compres de terrenys i desseguida que baixin els preus dels material de construcció començaran les noves cases. Ja han començat. A la Diagonal n'hi ha una, imitació

Gaudí, abominable; la fatxada de la nova banca Arnús, on era la Maison Dorée, no hi arriba a abominable, però s'hi acostava... Què ens reserven les edificacions dels nous rics? Lletjor o discreció?

Mentrestant el mal gust s'escampa per Catalunya. Heu's aquí Olot. El senyor Pons, diputat a Corts, se fa una casa llampant i d'un color verd fantàstic. Però el senyor Pons, diputat per Olot, n'està content, i en demostració de la seva joia de propietari original, acostuma a seure a la porta del seu edifici.

Els pagesos passen i admiren. Devegades silenciosament; devegades a crits. Un dia que el senyor Pons seia a la porta, uns pagesos cridaren:

—Renoï, quina casa! De qui deu ésser?

El senyor Pons, diputat per Olot, se va aixecar tot afable i, posant-se la mà al pit, respongué:

—Es meva...

La primera marxa

Els nostres governadors semblen recaders de Barcelona a Madrid i viceversa. Pugen. Baixen. Arriben i tornen a sortir. El senyor Amado no ha escapat an aquestes pràctiques viatgeres. Acabat d'arribar, anuncià ja el seu retorn, que fou realitzat definitivament i precisament el passat dimarts.

El senyor Amado tingué un bon comiat. L'andèn ple. Converses afables i admiratives. Encaixades. Però el senyor Amado estava neguitós. El senyor Amado havia tingut, se li veia, una gran contrarietat.

Finalment, se desfé del seu rotllo i cridà als periodistes:

—Senyors, tinc de desmentir rodonament la informació publicada per un diari d'aquest dematí. Tot lo que diu és fals. Jo no he fet res. Jo no he dit res. Jo no...

Xiula la màquina. Més encaixades. Uns aplaudiments. El senyor Amado apareix en la finestreta i sembla encara dir an els periodistes: —Senyors, jo no...

Parteix. Comentaris. Uns senyors passen comentant la diada:

—Bueno, Amado ya ha tenido su primera salida.

Aquest número de L'ESQUELLA ha estat censurat per l'autoritat militar

L'esposa. —Deixa't d'economies, les nenes s'han d'anar a remullar.

El foraster de Rocaput

El carrer del Mig era amarat de Sol i si no fos per les batusses dels gossos, més mut que un cementiri. Mandrosament pel cap d'avall del carrer, venia una tartana que cruija més que els ossos del que duia dins, un ciutadà cadell encara, magre i groc que feia llàstima. Sentir cruixir la tartana del Torero, així es deia el tartaner més castiç de Rocaput, i començar a obrir-se les portes i sortir veïnes va ésser tot hu.

—Apa siau Torero!—i mudes totes.

Això sí, de la seva mirada xafardera no se li escapà pas res. Després la de més amunt baixa un xic, la de més avall puja deu passes, la del davant atravesava el carrer i a fer-la petar una miqueta.

—Que magre!

—Es nevot del Xicra.

—Sí, si va dir a la noia que tindria ballador de ciutat.

—Si no es pot aguantar dret!

—Diuen que tres mesos enrera era un pom de flors i d'ençà d'allavors que s'ha fos com una candela.

—Mal faràs, mal...

—Calleu mal pensada!

—Per mi que ja li poden resar un pare-nostre.

I prou. Es tancaren les portes i els gossos empaïtant-se i ensumant-se les darrerries, tornaren a ésser els amos del carrer.

*
**

Una, dues setmanes, i les galtes prengueren color; un mes, i aquella ossada anà omplint-se de carns; això sí,

allò no era menjar, era devorar! Aquelles llesques de pa amb tomàtec, aquells plats de bledes de la tira, aquelles costelles de xai, amb quin dalit ho engolia! Aquest dalit d'engolir vingué seguit d'altres dalits i ja no passava el dia assegut sota els pins; sol, amb els ulls tancats i un brot de ginesta a la boca, ara feia un galliner, després faria un colomar.

Vingué el dalit de divertir-se; i ball totes les festes, tresillo cada nit i futbol quan el sol s'allunyava.

Un dia, marcant un vals-jota final de programa, eixí el darrer dalit: el dalit d'estimar i eixí tan impetuosament, amb tanta força que al mig de la sala plantificà un ardent petó a la boca de la balladora, una noia més fresca que l'ensiam... Després paraules enceses, mirades mal retingudes i una corredica vers l'era.

Al cap de dos dies el foraster marxà, la balladora plorà molt, el Xicra jura i rejura no tenir mai més cap foraster. La gent del poble va xerrar del foraster de l'Angela i de la nit del ball.

Quan el Torero s'endua el ciutadà, la Sió va dir a la Laia:

—Tu que li volies resar un pare-nostre!

L'HEREU PERXA

Lo prohibit

RECONEC els meus defectes; me sap molt de greu el tenir que fer-ho, però els reconec. Ja està.

I el primer de tots ells, el de que abomino amb més sinceritat, energia i ràbia, és el de deixar-me convèncer per qualsevol o qualsevolga de que tinc de fer la creu de la cara que jo pensada tenia.

L'altre dia per poc no pego a a un bailet de cinc anys que va semblar-me s'estava burllant de mí.

Aquest bordegaç jugava amb un noi de dos anys i

mig, pas tres. Fent broma, fent broma, engegaren els porcells. Dotze garrins de quatre mesos en llibertat! I amb el bosc a dues passes!

La gent de ciutat no's fa compte del que representa això. Dotze porquets entre brolla i alzinalls... Feina per a dos dies i tres nits i sort de no perdre'n cap.

Sort que ens en donarem compte i jo vaig poguer copsar per la cúa al més entremaliat de tots, quan ja anava a endinzar-se entre roldosos, esbarzers i gatoses. Se veu que volia passar-se la pinta espessa, el bacó.

Doncs al renyar al grandassot, sabeu què'm va contestar?

—Jo faig sempre lo que'm mana En Lluiset.

I En Lluiset és el petit, el que quasi no parla, el qui sembla un cabrit pensant solament en belar i fer cabrioles.

Anava a donar-li una plantofada, però vaig pensar:

No. Aquest és com tu. Potser sí que aquest li ha dit:

—Obrim els porcs?

I ell ha obert. També tu fas tantes coses que no tindries de fer, només perquè et diuen:

—Fem això?

—No.

—Home, no siguis covard, mandra, avariciós, soperb, lo que vulguin.

I hom ho fa. Adhuc per aquest procediment m'han fet perdre la missa més de dos i de tres diumenges.

Doncs tornant a la nostra, uns amics me convenceren de no anar al llit i agafar un tren que surt a les quatre un quart de cinc.

Ja hi som. A segona s'hi anava ample, podia àdhuc dormir-se. En canvi les terceres anaven curulles.

Arribem a una estació i pujà un chor. Un chor de trempats que anava a fer fontada vora una font. Maleit-sia! No pogueren enquibir-se en son departament i se llençaren sobre els seients de segona com els soldats de Napoleón a les planes de Itàlia,

Hi havien homes i dones. Voleu gatzara, bollit, olla? Voleu adoptar les posicions més estrafalàries, incòmodes i incorrectes per a seure o gitar?

Com se coneixia que no eren a casa seva, que ho tractaven com a país conquistat, que tot era seu!

Explicaren contes, digueren bestieses i porqueries, se tregueren l'americana i les espartenyas.

El marit (a l'home de la manguera).—No arribal... No arribal...

I jo res, pacient, quiet.

Per fi un se despenja un acordeón de l'esquena i preludia. M'alço, i molt seriós m'hi acosto i li dic:

—Mestre!

—Què?

—Al cap som.

—Com vol dir?

—Que no vui musica. Fins ara ho he aguantat tot.

L'acordeón, no.

—Que el molesta?

—Molt.

—Que està prohibit?

—Me molesta.

—Toca, noi, toca—fa un que portava uns ossets.

Nyigo...

Sí, eh? Jo que'm trec l'americana, els pantalons, la camisa...

Els me miren astorats.

Començo a descordar-me els calçotets.

—Jove, home, senyor! Què fa? Hi han senyores...

—Me despullo.

—Hi han senyores...

—Que està prohibit?

—Home...

—Prou acordeón.

—Sí, però posi's la camisa.

Els galls petits

DES de l'arribada al poble, me cridaren l'atenció uns galls i gallines petits, petits, que corrien per l'era i el pati en plena llibertat, mentre l'aviram de la terra ben plantada, poderosa, restava tancada en el galliner menjant segonet i peles de tomaquet.

—Què és això, Joan? preguntí al masover.

—Galls i gallines.

—De Liliput?

—D'on no ho sé. Hi han que diuen que són del Moro; altres que d'Amèrica i uns darrers de la Xina. Jo tot lo que puc assegurar-li es que són de mena molt ponedora.

—Si no els hi cap un ou dintre.

—Es lo que tothom diria. Però, no. Els fan petitets però en fan molts i amb molt rovell. Sap que conto jo?

—Vos direu.

—Doncs, que aquell raim on se crien els ous en les gallines de la nostra raça deu ésser com moscatell i en aquests com picapoll.

—Ara sí que no t'entenc.

—Es molt clar. El moscatell té els grans grossos però clars, el picapoll petitets i atapeïts. I aquestes bestioles en fan pocs, però seguits, i això en aquests temps de carestia és negoci.

—Home.

—Veurà, encara que els paguin una miqueta menys (perque hi ha qui diu que son de colom) sempre els cobrem a trenta, i entre dos o tres a trenta i un a trenta cinc, que triaria vosté?

—Home, això no té dubte.

—I demés miri, fixi's com són clapats i daurats. Sembla mentida que en una còrpora tan disminuïda com la d'aquests animalets, pugui haver-hi tantes menes i maneres de plomes. Ne surten de blanques, de vermelles, de grogues, de verdes; cap al cap, a les ales i a la cua, de un verd ple de lluentors.

—I perquè no els deixeu anar amb altres galls i gallines.

—Carai! Perquè se els menjarien.

—Es clar, tan petits...

—Fugi home, fugi, els petits als grans se menjarien. Vostè no sap el verí que porten dintre aquests ocells. Tots fan mala fi.

—I ara?

—Sí, mala fi, com els homes arruixats i de mals sentiments. Sap que aquests acaben llençant-se a la muntanya i no reconeguent autoritats ni res.

—Prou.

—Doncs aquests galls fan igual, un dia agafen ràbia i prenent dues polles, se'n van al bosc a niar.

—A viure la seva vida!

—A viure com poden i volen. Lo que li asseguro és que àdhuc planten cara a un gat mesquer.

—Vaja, Joan, no exagereu...

—Que exagero? Escolti, miri!

—Guau! Guau! Guauuuu... Gua... Güec, güec, güec...

I el meu gossàs que havia volgut espantar a una gallineta fugia com un mal esperit davant de un gallet encès, d'un que li ensenyava entre les plomes erissades un bec obert i uns esperons punxaguts.

LÍRICA, EDUCATIVA I PSICOLÒGICA, per *Lluís G. Fàbrega i Amat*.—Per a donar als nostres llegidors una vaga idea de lo que vé a compondre, ens remetem a les pròpies paraules de l'autor quan diu, a manera de pròleg:

«El nostre principal objectiu ha sigut fer del nostre amor un estudi educatiu sobre varis temes de la vida, és dir, relacionar aquests amb l'amor.

Nosaltres que ens sentim amb cor, hem cregut convenient sigui aquest el qui parli del nostre pervindre, pensant amb el dels nostres fills i amb les idees que devem infiltrar-l's'hi.

Tots els punts que hem anat desenrotllant, estan escrits, a voltes, d'una manera com si fossin al·locucions dirigides a l'ésser amat, en el que's refereix al pervindre mutu i al dels fills, en el cas de que vinguin.

I en totes les nostres manifestacions hem procurat enmotllar-nos sempre a les ensenyances sàvies de l'Església Catòlica, nostre Mare, nostre Mestre i nostre Guia.»

I nosaltres, és clar, no fem sinó dir-li *Amen*; que vol dir: lo que més convingui.

POESIES.—Recull de composicions en vers, originals d'En *Josep M. Vidal i Pomar*. Forma en el darrer fascicle de la Biblioteca d'Autors Catalans «Lectura Popular».

SUBSISTÈNCIES AL CEL

—Cuidado, aviadores,
que va a subir el pan
y entre ustedes y ellas
muy pronto no hi cabrán.

EL LLIRI D'AIGUA.—Balada escènica en tres actes, original de *Serafi Pitarra* (Frederic Soler). La publica en el seu número 36, la popular revista teatral «La Escena Catalana». Per ésser una de les més celebrades de l'immortal autor català, serà aquesta comèdia molt llegida per l'actual generació.

EL BURGUÉS.—Noveleta curta, original de Antonio de Hoyos i Vinent. Vé insertada en l'últim número de l'acreditada revista «Los contemporáneos».

LA CATALANA.—Revista setmanal. Havem rebut el número 65, que conté nombrosos i ben triats treballs literaris, prosa i vers, amés dels corresponents folletins.

LA NUEVA REVOLUCIÓN, per *Paul M.ª Turull*.—Aqueix escriptor és un dels primers que en la nostra època s'és interessat, a Catalunya, pels problemes internacionals. La obra està escrita amb llògica i claretat i en algunes de les seves parts l'autor demostra les seves brillants aptituds literàries,

en un estil elegant i atractívol. Consta el llibre de quatre part intitolades com segueix: I. *Problemas Internacionales*.—II. *La Nueva Revolución*.—III. *Problemas Ibéricos*.—IV. *Siluetas y Filosofías*, i en tots ells desenrotlla punts de vista socials, polítics, morals i de alta crítica literària de gran actualitat, ocupant-se també del problema de les Societat de les Nacions i relacionant-lo amb el perfeccionament individual, i amb el millorament de les relacions socials. El problema català està estudiat amb acert.

La carta-pròleg, amb un autògraf de Mr. Léon Bourgeois ex president del consell de ministres francès, dóna molt d'interés al llibre.

Completa el volum una sèrie de respostes de diverses personalitats a l'enquesta, que la revista *Messidor*, de Barcelona, per el senyor Turull fundada i dirigida, publicà sobre els al·ludits problemes. Les respostes esmentades porten les firmes de Joan Garriga i Massó, Manel Folguera i Duran, M. Léon Bourgeois, M. H. Lepert, Frederic Rahola, Salvador Albert, M. Paul Otlet, M. Joseph Ri-Grandò, Adolf Bonilla i Sant Martín i vière, R. Turró, Carles Alfans Maseras.

SEPT SCIÈNCIES

Que visqui tothom!

Que no'm vinguin amb nà a fora,
com cad'any, quan vé l'estiu;
puix igual un s'acalora
vora el mar com vora el riu,

com pujant a la muntanya,
com ficant-se a dintre un cau,
una torre, una cabanya,
una ermita o bé un palau.

Ademés hi ha moltes mosques,
escarbats, pusses, mosquits...
i a la llum com a les fosques
molesten els maleïts.

Seria flors i violes
l'estiueig sense la plaga
d'infiniat de bestioles
que amoïna i empalaga.

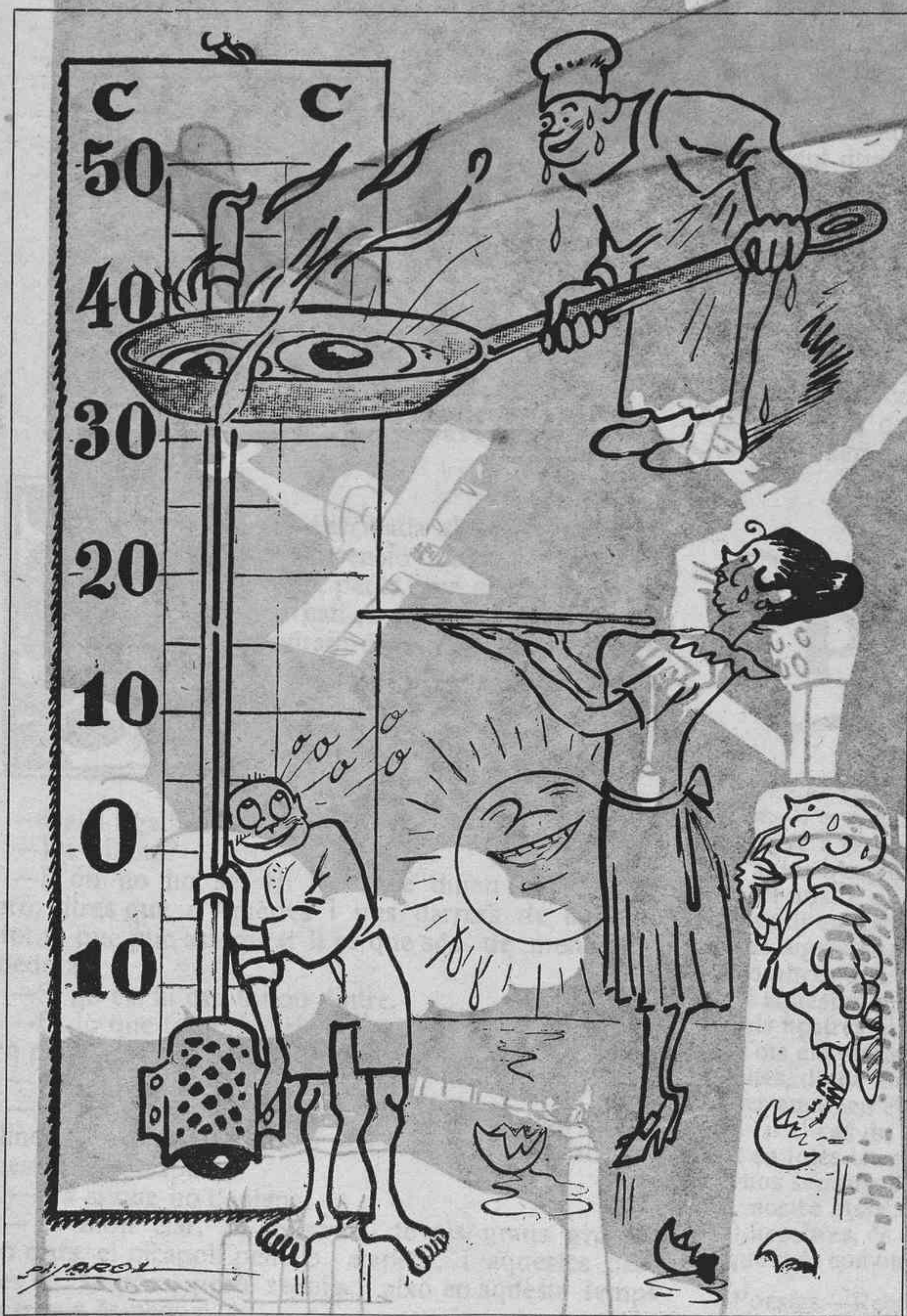
Prò si hom bé ho reflexiona,
i atenció hi vol esmersar-hi,
clar veurà que, amb sanya, acciona
forçosament l'adversari.

Per consegüent aquests mals
hem de sofrir amb paciència
ja que'ls pobres animals
ho fan tot per l'existència.

Lo dit, doncs, dels escarbats,
mosquits, mosques i demés
són dels nervis els embats
qu'és lo que'm domina més.

Amb això vinga la gorra
i a fer-ne una a la dida,
pensant que entre pins i-sorra...
tothom té dret a la vida!

AGUILETA

EL TERMÒMETRE D'AQUESTS DIES

—I quina calor, filla!

—No m'en parli; s'hi couen ous

TELO ENLAIRE

NOVEDADES

Aquesta setmana acaba la temporadeta del vodevil. Diuen que En Santperè se'n tornarà aviat al «Nuevo» a fer el mateix gènere, amb l'Alfonso i En Tormo i demés martres.

Al «Novedades» hi passarà, sembla, una companyia de sarçuela i opereta castellana, que dirigirà En Pep Bergés, amb ganes de que arribi fins a Carnestoltes.

Amén, que vol dir així sia.

POLIORAMA

Demà, dissabte, tindrà lloc l'inauguració de la temporada oficial, després de efectuades les reformes del local prescrites pel Governador i la Junta d'Espectacles.

ELS TRES AMICS DE L'HOME

Arrenquem el full del calendari. Com que el full és d'un bloc gran i fa molta calor, instintivament ens hi ventem.

Després llegim:

«Un home tenia tres amics: el seu diner, la seva dona i les seves bones accions.

Troband-se a punt de morir, l'home envià a cercar a tots tres per a despedir-se'n.

Se presentà el primer i ell li digué:

—Adéu, amic!... M'estic morint!...

L'amic respongué:

—Adéu!... Quan t'hagis mort, faré que cremi un ciri ben gros al altar de la parròquia, per al descans de la teva ànima.

Arribà el segon amic, va acomiatar-se com l'altre i li prometé que l'acompanyaria fins al mateix peu de la tomba.

Per fi, comparegué el terç amic.

—Adéu... Me moro... Adéu!—

va dir-li el desventurat agonitzant

—Adéu!—repetí amb veu feble.

—No; no diguis adéu—li respongué l'amic.—Jo no m'haig de separar mai de tu; si vius, viuré; si et morts, tinc de seguir-te arreu...

Va morir-se l'home. El seu diner li proporcionà un ciri, la seva dona va seguir-lo fins el sepulcre, i les seves bones accions l'acompanyaren, igual que en la vida, després de mort.»

Havem llegit això.

I havem cregut que an aqueixos temps de acaparadors, aprofitadors i especuladors de tota mena, no és gaire bo, en acabant de sopar, llegir fulls de calendaris.

A lo millor un full de calendari et destarota una digestió.

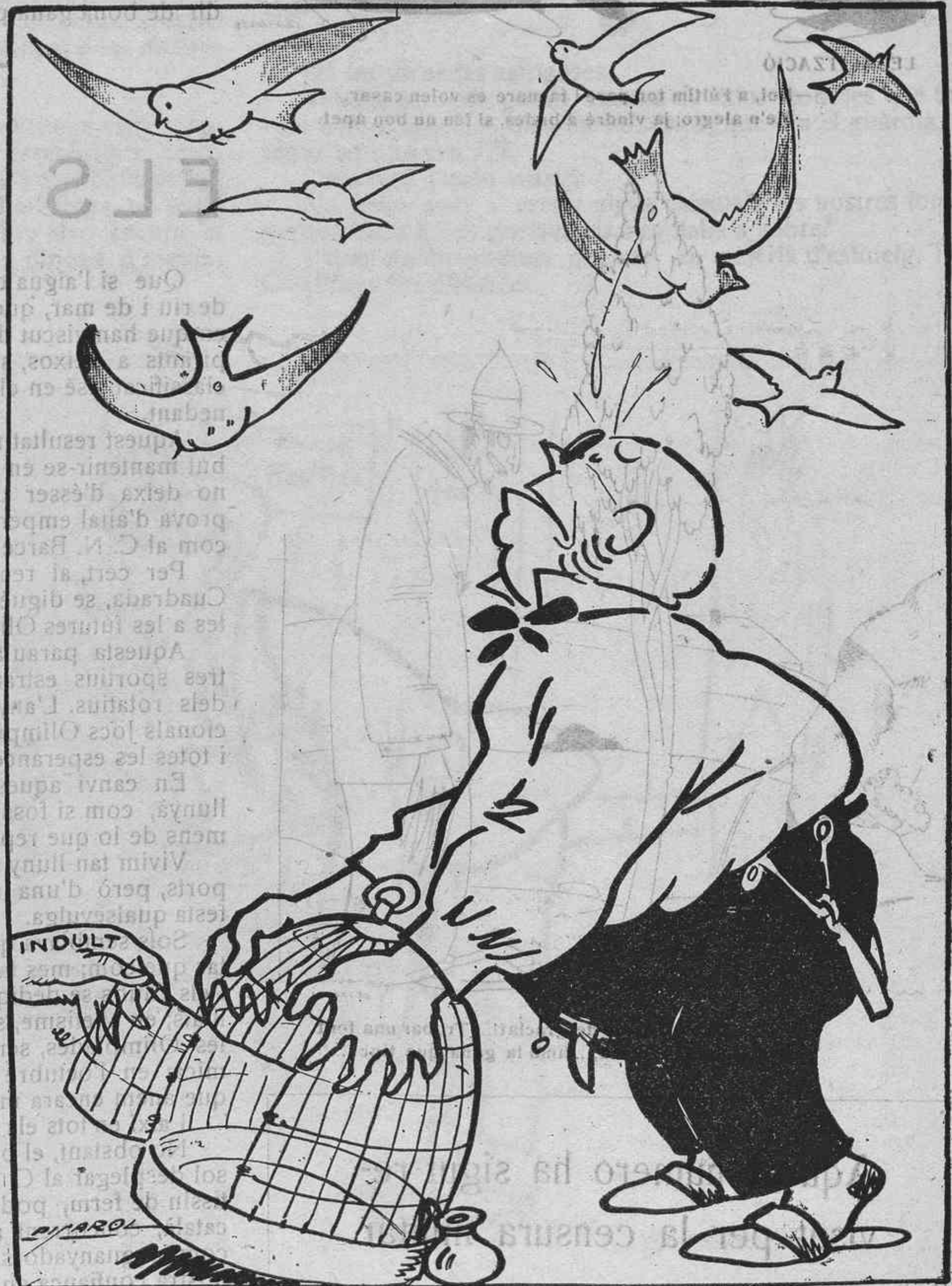
XARAU

L'amo d'una joieria s'exclama de al poca venda amb el dependent.

—Com ho podríem fer—li diu—per a que s'aturés més gent al nostre aparador?

—Això rai!—respon el dependent

—Es molt senzill: tregui el vidre, i ja veurà que gent s'hi aturarà!...

—Mare de Déu Santíssima, i quina imprudència!...

LEGALITZACIÓ

—Noi, a l'últim ton pare i ta mare es volen casar.
—Me'n alegro; ja vindré a bodes, si feu un bon àpet.

—Que'n sóc de desgraciati!... Trobar una font d'aigua tan fresca,... amb la gana que tinc!...

**Aquest número ha sigut re-
visat per la censura militar**

La companyia, a base de repertori còmic anirà dirigida pels primers actors Ricard Güell i Josep López Alonso, i de primera actriu hi haurà la Matilde Asquerino.

Amés, formen part de la companyia artistes tan celebrats com Dolors Cortés, primera actriu de caràcter i primera característica, i Pura Mareca, primera dama jove, i altres mascles i femelles prou coneguts del públic concurrent a aqueix afortunat teatre.

Les obres de presentació de la companyia són *La escondida senda*, comèdia en dos actes dels Quintero; i *Cobardias*, de En Linares-Ribas.

El primer estreno sensacional tindrà lloc el proper dimarts, dia 2 de setembre amb l'obra *Secretaria particular*, tres actes dels senyors Linares-Becerra i Estremeña, de grans èxits en els teatres de Madrid.

BOSQUE

Acabada la tanda de òperes, havem tingut unes quantes funcions de varietés.

Programes ben combinats, amb molt personal i repertori suggestiu.

En primer terme la Jesusa Unamuno, que s'ha fet aplaudir de bona gana per tots els graciencs aficionats al gènere

ELS DEPORTS

Que si l'aigua del Sena és més freda, que si les corrents de riu i de mar, que si farà o deixarà de fer; aquesta angoixa en que han viscut durant tres dies la majoria dels nostres aspirants a peixos, s'ha dissipat finalment. En Cuadrada s'ha classificat sisé en el gran certamen de la Travessia de París nedant.

Aquest resultat no diu res contra el nostre campió; ha sabut mantenir-se en primer rengle, entre els llocs honorífics, i no deixa d'ésser un gran mèrit per a un debutant en una prova d'aital empenta. Les nostres felicitacions al tritó, així com al C. N. Barcelona, que tan bé ha sabut encoratjar-lo.

Per cert, al recordar l'entrenament a que s'entregà En Cuadrada, se digué un dia que començava a fer-ho amb vistes a les futures Olimpíades.

Aquesta paraula ressona ja constantment en tots els centres sportius estrangers i s'estampa a diari en les columnes dels rotatius. L'any vinent se celebraran a Anvers els tradicionals Jocs Olímpics, als que hi concorreran tots els astres i totes les esperances del món enter.

En canvi aquesta paraula és en nosaltres quelcom buid, llunyà, com si fossin incapaços de sospesar tot el valor immens de lo que representa.

Vivim tan lluny dels altres! Parlem de tota mena de esports, però d'una manera lleugera, superficial, com d'una festa qualsevolga.

Sols semblava que en futbol havíem d'arribar a representar quelcom; mes també anem decaient des de que les Juntes i els Clubs se dediquen al foment de tota mena de immoralitats; en atletisme, sobre el que gira tota la importància de les Olimpíades, sembla que ens anem refent de mica en mica; en l'octubre podrem jutjar millor, però és innegable que anem encara molt distanciats.

I així en tots els sports.

No obstant, el braó d'En Cuadrada i amb ell l'energia que sol desplegar al C. N. Barcelona, ens fan creure que si insistim de ferm, podríem iniciar una ruta gloriosa pel deport català, concurrent a Anvers no com a simples turistes sinó com a guanyadors. Aquest resultat de París ens referma la nostra confiança en ells.

STOP

ESQUELLOTS

Els nostres rrrradicals-lerrouxeros segueixen jaleando al seu quefe pel seu rrrradicalíssim discurs contestant al missatge de la corona.

A més de l'àpet de 5 peles que li oferiren els alejandrites madrilenys, sembla que els d'aquí li volen oferir un homenatge monstre, prel·ludi d'una campanya—segons ells diuen—de intensa afirmació republicana.

Intensa actuació republicana? Ah, sí... convençuts del tot.

I sinó que ho diguin els bisbes que varen convèncer a don Lacandro en la qüestió de l'augment de sou al clero rural, i que, segons sembla, substituiran a don Hermenegildo en la presidència dels mítings.

Si Colón ressucités i li diguessin que anys després el gran «manco de Lepanto» va escriure allò de «Barcelona, archivo de la cortesía», segurament que li diria, imitant a les nostres elegants:

—No sé pas què hi veus, noi!

Archivo de la bruticia, sí. I qui ho dubti que vagi a donar una volta pel peu del monument al descobridor de la terra de la Guayaba, del tabac, dels lloros i dels bochinches, i es convencerà del poc respecte que a Barcelona es té al immortal navegant genovès o gallec—sobre això encara hi han dubtes,—puix allò sembla talment un dipòsit d'escombraries d'un «recio» de la Bordeta.

Senyor Martínez Domingo: Que estan de vacances els jardineros municipals? No? Doncs tothom ho diria.

Que no hi ha a l'Ajuntament un mal barrendero per a que escombri d'una vegada aquell munt de desperdicis de tota mena?

Recomanem el monument de Colón a l'Atracció de Forasters com a número de propaganda de «Barcelona ciutat... femer».

Segueixen les protestes contra el pèssim servei de la nostra jamaí prou bescantada «Sociedad General de Teléfonos».

Un antic i popular diari es queixava de que l'altre dia, a la nit, per a comunicar amb un amic de Gràcia passaren més apuros que En Sánchez Toca per a sostenir-se en el poder.

Doncs nosaltres sabem d'un amic, home de món i per lo tant pràctic, que quan té de conferenciar amb un amic a les cinc de la tarde demana comunicació a les 6 del matí.

Emperò nosaltres, més pràctics encara, la demanem amb un mes d'anticipació i... acabem per a convence'ns de que aviat s'haurà de demanar d'un any per a l'altre.

De les jornades xafogoses.

Vaja, que amb gaires onades de calor com les que havem sofert aqueixos dies, mos asamos, que diu el guàrdia de seguretat número 777.

Cavallers, i quin suar!...

No calia anar a cercar aigua calenta a les nostres fonts, perquè cada hù es portava els degotalls a sobre.

I que no'ns podíem queixar, en matèria d'estiueig. Tot Catalunya era Caldetes.

ELS QUE HI PERDEN

—Què n'he tret que me hagin apujat el sou un vint per cent?...

EL PRACTIC

—Redeu., i quantes llaunes de sardines ne sortiren d'aqueix mare nostrum!...

L'ex kaiser Guillem s'entreté, en el seu refugi de Holanda, gravant sobre troços de fusta el seu escut i la seva firma.

Això vol dir que el gran destronat treballa la fusta.

Al revés dels seus semi-súbdits, els germanòfils d'aquí, que treballen el suro.

Els alumnes de l'Escola d'aviació han regalat una placa al regidor senyor Llopis.

Millor obsequi hauria sigut un vol de setze horetetes.

Travessia de l'Atlàntic, i amunt, fins a deixar-lo a les pampes brasilenyes.

I tots guanyant.

Ha passat per Barcelona un dels moros més famosos, *El Mogri*.

Arribà el matí i se'n anà al vespre.

Ja va fer bé d'estar-se-hi poques horetetes.

Perquè aquí el *Mogri* s'hauria tornat *magri... magri... magriscolis*.

Per a ignominia dels graciencs, al carrer d'En Salmerón encara hi veureu uns lletrerets blaus amb lletres blanques que diuen *Automòviles-Marcha lenta*.

Automòbils marxa lenta, i cada dia trinxen una criatura, a causa de l'extremada velocitat.

Però ara el públic s'hi torna;

Gràcies a Déu que ens anem posant dignes i raonables. Ells que corrin desafortadament, però que deixin fer també als altres.

Tot menys continuar l'ignominia d'aquells lletrerets: *Automòviles-Marcha lenta*.

NOTES DE CASA:

Del «Círculo de Sans» rebérem una atenta invitació per als festeigs que's celebraren en aqueixa entitat amb motiu de la Festa Major de la barriada.

Senyor Drets, tantes mercès!

— Per la casa pel·liculera Casanovas i Piñol, fórem convidats a les probes de les darreres cintes *El enigma del silenci* i *Houdini*, que s'han estrenat amb gran èxit.

Ho celebrem.

Se diu que l'Elena Jordi forma companyia de vodevil, i que inaugurarà una temporada en el vell «Teatre Arnau».

De casa pròpia a barraca llogada?...

Qui no s'accontenta és perquè no vol.

Vigileu les criatures.

No vos canseu de vigilar-les, que en aqueixos temps els gats, els quissos i fins els cavalls se tornem rabiosos.

I les mainades hi juguen i les besties les moceguen.

Però si les bèsties no tenen seny, els pares i tutors de les criatures n'haurien de tenir per elles.

En un quaranta per cent sollicita que s'augmenti la consignació anyal del Municipi, per la portada d'aigües, la «Societat de Dos Rius».

En un quaranta?...

Bé, rebaixem-ho a un trenta...

De totes maneres... Caram, caram, qui fós regidor dels que votaran a favor de la Companyia d'aigües!

OBRES DE C. GUMÀ

	Ptes.		Ptes.
Fruyta del temps. —Colecció de poesias, formant quatre tometes titulats: <i>Fruyta amarga</i> , <i>Fruyta verda</i> , <i>Fruyta agre-dolsa</i> y <i>Fruyta madura</i> ; segona edició, ilustrada. Cada tomet 0'50 de pesseta; tots junts.	2	Ensenyansa superior. —Juguet còmic en un acte . (agot.)	0'50
L' amor, lo matrimoni y 'l divorci	0'50	Drapets al sol. —Escàndol humorístich, ilustrat.	0'50
Del bressol al cementiri.	0'50	Quinze días á la lluna. —Gatada en vers, ilustrada.	2
Buscant la felicitat.	0'50	Ni la teva ni la meva. —Comedia en 3 actes y en vers	0'50
Petóns y pessichs.	0'50	Un viatge de nuvis. —Humorada en vers, ilustrada.	0'50
Barcelona en camisa.	0'50	¿Quina dona vol vosté? —Humorada en vers, ilust.ª	0'50
Lo deú del sigle.	0'50	Lo primer día. —Juguet còmic lirich, en un acte.	1
¿Home ó dona?	0'50	Art de festejar. —Catecisme amorós, en vers, ilustrat	0'50
La dona nua (Moralment).	0'50	per M. Moliné.	0'50
Tipos y topes (Colecció de retratos).	0'50	Guía del conquistador. —2.ª part del <i>Art de festejar</i>	0'50
¿Guerra al cólera! Instruccions pera combatrel	0'25	¿Colón ó Carnestoltas? —Ensarronada còmica muni-	0'50
Cla y catalá. Lliçons de gramática parda.	0'50	cipal, ilustració de M. Moliné.	0'50
Don Quijote de Valcaroa.	0'50	¡Abaix lo existent! —Disbarat còmic en un acte. . (agot.)	0'50
¡Ecce-Homo! Monólech en un acte y en vers.	0'50	Lo Marqués de Carquinyoli. —Juguet còmic en un	0'50
Mil y un pensaments. —Colecció de màximas y sen-	0'50	acte. . . . . (agot.)	0'50
tencias.—Un tomo de unas 100 páginas . . . . . (agotada)	0'50	Una aventura de amor. —Ilustrada per M. Moliné.	0'50
Lo Rosari de l' Aurora. —Album humorístich, ab	0'50	Pelegríns á Roma. —Viatje bufo-trágich en vers, ilus-	0'50
caricaturas . . . . . (agotada)	0'50	trat	0'50
Filomena. —Viatje de recreo al interior d' una dona.	0'50	¿Per qué no 's casan los homes? —Humorada en	0'50
Lo cólera y la miseria, y una carta al Dr. Ferrán.	0'50	vers, ilustrada	0'50
Sobre las donas. —Polémica entre C. Gumà y Fan-	0'50	¿Per qué no 's casan las donas? —Humorada en	0'50
tástich.	0'50	vers, ilustrada	0'50
Gos y gat. —Juguet còmic en un acte y en vers. . (agotada)	0'50	Jesús María Joseph! —Juguet còmic en un acte. . (agot.)	0'50
Vuyts y nous. —Ab lo retrato del autor.	0'50	La salsa del amor.	0'50
Un cap-mas. —Juguet còmic en un acte y en vers . (agot.)	0'50	Lo món per un forat. —Humorada en vers, ilust.ª	0'50
20 minuts de broma. —Un tomet que conté dos mo-	0'50	¿Cóm se pesca un marit? —Humorada en vers,	0'50
nólechs representables, titulats: <i>¡Tres micos!</i> y <i>Un</i>	0'50	ilustrada. . . . . (agot.)	0'50
<i>cessant</i>	0'50	De la Rambla á la manigua. —Aventuras d' un re-	0'50
Lo pot de la confitura. —Colecció de poesias. . . (agotada)	0'50	servista, ilustradas.	0'50
La Exposició Universal. —Humorada agre-dolsa.	0'50	Blanchs y negres, ó la qüestió de Cuba, ilustrada.	0'50
Cura de cristiá. —Juguet còmic en un acte y en vers (agot.)	0'50	Un casament á proba. —Humorada en vers, ilus-	0'50
Guía còmica de la Exposició Universal. —Un to-	0'50	trada.	0'50
mo de 100 páginas, ab un plano y varios dibuixos. (agot.)	0'50	La senyora de tothom. —Humorada en vers.	0'50
L' amor es cego. —Juguet còmic en un acte y en vers (agot.)	0'50	Lo libre de las cent veritats. —Edició ilustrada.	0'50
Cansóns de la flamarada. —Un tomo de 128 páginas.	1	El pecat de Eva. —Humorada en vers, ilustrada	0'50
Una casa de dispesas. —Juguet còmic en un acte. . (agot.)	0'50	Agencia de matrimonis. —Humorada en vers, ilus-	0'50
La primera nit. —(Impresions de un nuvi).	0'50	trada.	0'50
Lo día que 'm vaig casar. —(Impresions de una	0'50	Entre faldillas y pantalóns. —Humorada en vers,	0'50
nuvia).	0'50	ilustrada	0'50
		Sota la parra. —Colecció de cantars	0'50

COLECCION DIAMANTE

TOMO 123

El perro de Sir John,

por Alfonso Karr

Un tomo, pesetas 0'60

Mapa de Europa

rectificadas sus fronteras con arreglo al TRATADO DE PAZ firmado en Versalles el 28 junio 1919

Además de los límites de las grandes potencias que han sufrido variación con motivo de la cesión de territorios, se consignan en este mapa las demarcaciones de todas las pequeñas nacionalidades que han recobrado su independendencia.—Figura en este mapa la red completa de todos los ferrocarriles de Europa y el número de habitantes de las poblaciones de más de 10,000.

Nuestro MAPA DE EUROPA mide 70 x 93 impreso a cuatro colores sobre un magnífico papel fabricado exprefeso.

SE VENDE EN TODAS LAS LIBRERÍAS DE ESPAÑA AL PRECIO DE: 2'50 pesetas

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebra a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos, si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

